

Advies SARC – Vlaamse Sportraad

Arenbergstraat 9
1000 Brussel
Tel 02 553 06 29
sarc@vlaanderen.be
www.sarc.be

TOPSPORTACTIEPLAN VLAANDEREN III (2013-2016)

Advies van de Vlaamse Sportraad

De Vlaamse Sportraad had op 24 januari 2013 een gesprek over het topsportactieplan met Gert Vande Broek, raadgever bij het kabinet-Muyters, Paul Rowe, hoofd van de Bloso-afdeling Topsport, en Lode Grossen, bestuurder van de Vlaamse Sportfederatie en lid van de Topsport Task Force. De Vlaamse Sportraad bracht op zijn plenaire vergadering van 24 januari 2013 op eigen initiatief het volgende advies uit.

Het Topsportactieplan Vlaanderen III is een zeer ruim, goed uitgebalanceerd en met steekhoudende argumenten onderbouwd project. Eer wie eer toekomt: de deskundigen die hier de koppen voor bijeenstaken, leverden knap werk. Het resultaat van hun professionele aanpak imponeert.

Derde keer, goede keer?

Het topsportactieplan Vlaanderen is aan zijn derde editie toe. In Peking 2008 en Londen 2012 bleven de Vlaamse prestaties, niettegenstaande voorgaande topsportactieplannen, onder de verwachtingen die links en rechts waren geschapen. Voor alle duidelijkheid: dat geldt niet voor de Paralympics. Wanneer investeringen niet renderen, kan men twee dingen doen: de handdoek in de ring gooien of een tandje bij schakelen. De Vlaamse beleidsmakers waren het aan zichzelf verplicht om voor de tweede optie te kiezen. Het resultaat is een nog ambitieuzer, maar ook solider geconstrueerd strategisch plan, dat een stap vooruitzet in de creatie van gunstige voorwaarden voor atleten om topprestaties te kunnen leveren. Niet alleen in Rio 2016, maar ook op andere (inter)nationale meetings.

Randvoorwaarden

Het topsportactieplan is immers meer dan een medailleplan voor Rio 2016. Het moet heel de (top)sport in Vlaanderen een boost geven. Daarom is het belangrijk dat beleidsmakers zich niet blindstaren op de Olympische Spelen, maar geregeld communiceren over het hele topsportverhaal. Het zou totaal fout zijn om het sportbeleid van de Vlaamse overheid af te meten aan het aantal olympische medailles. Een goede graadmeter voor een degelijk topsportbeleid, zijn sterke prestaties in de diverse topontmoetingen. Een goede graadmeter voor een degelijk sportbeleid zonder meer, is de fysieke conditie van de bevolking. De overheid moet de randvoorwaarden creëren, voor topsport én breedtesport. Voor de topsport zijn de topsportscholen daarvan een goed voorbeeld.

Impact

De impact van een topsportactieplan is niet te *overschatten*. Een goed topsportactieplan kan tot betere topsportstructuren leiden en topsportprestaties op een hoger niveau helpen tillen. Maar uiteindelijk is het nog altijd de atleet die de prestatie moet leveren. Omgekeerd kan een slecht topsportactieplan perfect samengaan met een toename van het aantal medailles. In een klein land met een voorgeschiedenis van gemiddeld weinig medailles, is het onmogelijk om progressie te evalueren aan de hand van medailles of prestaties. Op dergelijke kleine aantallen kan men weinig statistisch zinnige uitspraken baseren. Misschien wordt een topsportactieplan best geëvalueerd op basis van zijn bijdrage tot maatschappelijk relevante evoluties: gezondheidspromotie door sport, fair play, technologische ontwikkelingen, ... Medailles niet als doel, maar als middel.

Tweesporenbeleid

Voor de topsport is er ook een rol van betekenis weggelegd in de promotie van de breedtesport. Als we aannemen dat topsport een voorbeeldfunctie heeft - een uitgangspunt dat voor discussie vatbaar is, zie verder - dan moeten beleidsmakers inzetten op korte- en langetermijneffecten, en die ook evalueren. Dat past trouwens in het tweesporenbeleid, uitgangspunt van de beleidsnota Sport.

Voorbeeldfunctie

Gingen er door Clijsters meer jongeren sporten of was er gewoon een verschuiving naar tennis en bleef het aantal sportende jongeren gelijk? Of wordt er zelfs minder bewogen door al die topsport op TV? Voetbal is volgens recente cijfers van de KU Leuven de enige traditionele ploegsport die voorlopig nog blijft groeien. Wordt er meer gevoetbald omwille van de voorbeeldfunctie of omwille van de media-aandacht, de identificatie met bekende spelers, hun rijkdom, hun fratsen als BV,... ?? Kortom, de voorbeeldfunctie blijft voor de topsportpromotie een omstreden argument, met nog een hele reeks vraagtekens.

Eénloketfunctie

De éénloketfunctie ligt binnen handbereik. Er is ook een draagvlak voor. Alle betrokkenen zijn geraadpleegd. In de vorige olympiade werden betekenisvolle stappen gezet. Maar op het niveau van evenementen en ploegsporten, liggen er nog heel wat taken verspreid. Bij het Departement bijvoorbeeld, zoals de Vlaamse Wielerploegen en Atletiek Vlaanderen. Dat is historisch zo gegroeid. De Vlaamse Sportraad pleit voor de realisatie van de éénloketfunctie tegen uiterlijk 2016.

Universiades

De vraag rijst waarom de Universiades buiten het topsportactieplan vallen. Studenten moeten het inschrijfgeld zelf betalen. Naar verluidt waren de Universiades nooit een doelgroep op zich. Er zijn overigens geen selectiecriteria. Wie inschrijft, kan deelnemen. Atleten krijgen wel steun voor zover hun deelneming aan de Universiades relevant is voor hun topsportloopbaan.

Evenementen

Topsport vraagt een samenhangend beleid: topsportinfrastructuur, topsportevenementen, ... Vlaanderen heeft veel potentieel dat onvoldoende wordt benut. Vlaanderen kan zich profileren als centrale regio voor de organisatie van kleinschalige internationale (topsport)evenementen. Geen Olympische Spelen, maar wel EK en WK. Het loont de moeite om na te gaan of dat op een economisch aanvaardbare manier mogelijk is, zonder subsidiëring. Grootschalige internationale evenementen organiseren, wordt quasi onmogelijk, door de exorbitante eisen van internationale federaties. Ook in kleinere sporten dreigen de prijzen voor topevents overigens onbetaalbaar te worden voor een regio als Vlaanderen of België, zonder significante overheidssteun.

Infrastructuur

Het is positief dat het topsportactieplan inzet op trainingsinfrastructuur en niet op infrastructuur voor grote evenementen. Maar op het vlak van infrastructuur is meer overleg en samenwerking nodig tussen de overheden: Vlaams, provinciaal, gemeentelijk – en wel dringend.

Sportfederaties

Of het topsportactieplan vruchten afwerpt, hangt grotendeels af van de mate waarin de overheid alle vooropgestelde actiepunten kan realiseren en de sportfederaties de nodige extra impulsen en middelen kan geven. De sportadministratie zit met de federaties in een permanente overlegsituatie. Het is erg belangrijk wie het topsportbeleid in een federatie leidt. Er wordt terecht veel verwacht van de nieuwe high performance manager.

De Vlaamse Sportraad vindt het positief dat wordt ingezet op professionalisering van het topsportkader, zolang de vzw-structuur en autonomie van de federaties wordt gerespecteerd.

Een delicate evenwichtsoefening, die het topsportactieplan wel lijkt aan te kunnen.

De Vlaamse Sportraad ziet mogelijkheden voor een nog efficiënter topsportbeleid door samenwerking/interactie tussen federaties: cross-over, talentdetectie, ...

Lacunes

De Vlaamse Sportraad wil geen spijkers op laag water zoeken, maar mist toch enkele niet onbelangrijke beleidsaspecten in dit project. Een monitoringinstrument, bijvoorbeeld. Het is niet duidelijk hoe de opvolging wordt georganiseerd. De Vlaamse Sportraad is fel geïnteresseerd in de vorderingen en wil graag op de hoogte blijven.

De ethische dimensie werd te weinig uitgewerkt, er is geen link met de ethisch verantwoorde sportbeoefening - voor topsport toch niet totaal overbodig. Het transversale aspect is trouwens volledig afwezig: doping, sport en gezondheid,...

En last but not least, er is geen enkele garantie dat de beschikbare financiële middelen zullen volstaan om de hoog gegrepen doelstellingen te verwezenlijken.

Terug- of vooruitblikken?

Is er bij de keuze van de 10 focussporten voldoende gekeken naar de talentpool in elke sporttak met het oog op het behalen van topprestaties in Rio 2016? Is er bijvoorbeeld een analyse gebeurd naar atleten en ploegen met een top-8/medaille-potentieel en in welke federaties die te vinden zijn? De keuze van focussporten laten afhangen van de prestaties op de vorige Olympische Spelen geeft enkel een zekere garantie dat, indien dit talent aanwezig is in de betrokken federatie, er effectief tot prestaties kan gekomen worden. Dit is ook een zeer belangrijk aspect om mee te nemen in de evaluatie, in combinatie met het bepalen van de talentpool.

Overheidsopdracht?

Tot slot een fundamentele vraag: is topsport een opdracht voor de overheid? Moet het geld van de belastingbetaler, zeker in tijden van crisis, worden aangewend om een select gezelschap van topsporters aan een olympische of andere medaille te helpen? Wat kost één olympische medaille, alles meegerekend? Een fenomenaal bedrag, ongetwijfeld. Nederland kijkt daar anders tegenaan dan Vlaanderen. Nederland gooit ook een pak geld tegen topsport aan, maar voor de Nederlandse overheid is topsport geen kerntaak. Er wordt veel meer uitbesteed en met sponsoring gewerkt.

De Vlaamse Sportraad meent dat bij gelegenheid moet worden onderzocht hoe de topsport in vergelijkbare sportlanden wordt georganiseerd en gefinancierd.

Advies

De Vlaamse Sportraad vindt het Topsportactieplan Vlaanderen III een zeer positief verhaal. Als men aanvaardt dat topsport een opdracht voor de overheid is, dan is het topsportactieplan als strategisch beleidsdocument een schot in de roos. Het actieplan is zeer ambitieus, maar onderbouwd ambitieus. De Vlaamse Sportraad hoopt dat dit plan integraal kan worden

gerealiseerd, door gezamenlijke inspanningen van zowel de overheid als de sportfederaties, maar – laat dat heel duidelijk zijn - niet ten koste van andere belangrijke actiepunten van het Vlaamse sportbeleid. Het terrein is in elk geval geëffend. Van de geselecteerde topsporttakken wordt verwacht dat ze nu de handen aan de ploeg slaan. Want hoe mooi het topsportactieplan op papier ook moge ogen, de ultieme test is op het terrein. Dat beseffen de auteurs allicht ook.

Vlaams minister Philippe Muyters keurde het topsportactieplan al goed en lichtte het toe in de commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media van het Vlaams Parlement. De commissie plant nog een gedachtewisseling, wellicht in maart. De Vlaamse Sportraad hoopt dat zijn standpunt daar wordt meegenomen. Nog beter zou zijn dat de Vlaamse Sportraad in een vroeger stadium over dergelijke beleidsdocumenten om advies wordt gevraagd, conform zijn decretale opdracht.

Frank Bulcaen, *voorzitter van de Vlaamse Sportraad*
Sophie Cools, *ondervoorzitter*
Lieven De Clercq, *secretaris*